

Domeinoverstijgend denken in mogelijkheden

Maria-oord is een kleinschalige VVT-organisatie in Dongen, waar cliënten kunnen rekenen op persoonlijke en vraaggestuurde ondersteuning en aandacht. De termen verpleging en verzorging wijzen volgens directeur-bestuurder Albert Vlemmix op een grote afhankelijkheid van professionele zorg. En dat is nu precies het vraagstuk waar hij, samen met professor Freek Lapré van Qolity/TIAS, nieuwe antwoorden op heeft gevonden. De unieke aanpak van Maria-oord laat zich samenvatten als Community Care.

Het roer moet om

“Wat mij betreft is het helder dat we op de bestaande voet niet door kunnen gaan. We zien op allerlei gebieden wereldwijd barsten ontstaan in bestaande denkbeelden. We moeten stoppen met focus op voortdurende groei en erkennen dat we fundamenteel anders moeten gaan denken en doen. Dat geldt ook voor de zorg voor ouderen. Zijn we daarin niet veel te veel doorgeschooten en zien we alleen nog maar medische problemen?

Het grootste deel van de ouderenzorg gaat immers helemaal niet om ‘pleisters plakken’. Het gaat om vertrouwen en veiligheid creëren, aandacht geven, maar ook het gesprek aangaan over beperkingen en onmogelijkheden. Naar mijn idee kunnen we een kanteling teweegbrengen als we wat vaker zouden vragen: wat kun je nog zelf of wat heb je nu nodig om het zelf te kunnen? De antwoorden liggen dan vaak verrassend dicht bij huis. Met Community Care

willen we domeinoverstijgend denken in mogelijkheden. In plaats van modellen en keurslijven, ruimte voor eigenaarschap creëren. Uit de praktijk blijkt dat iemands persoonlijke positieve beleving leidt tot vermindering van angst en daarmee ook vaak tot vermindering van zorgen en klachten. Dus wat mij betreft zetten we in op échte transitie van de zorg en niet op optimaliseren van het bestaande systeem. Er zullen altijd voorzieningen voor ouderenzorg nodig blijven, maar we kunnen het wel anders organiseren. Door af te stemmen op wat cliënten willen en nodig hebben.”

Ontschotten en vermenselijken

“Kijk je naar de toenemende vergrijzing, dan is het een illusie te denken dat we aan de zorgbehoefte tegemoet kunnen komen door alleen extra bedden te realiseren. Als dat al lukt, hebben we lang niet voldoende personeel om de bemensing hiervoor te regelen. In plaats van te focussen op aantallen, kunnen we ons beter richten op de toenemende complexiteit van hulpvragen. Dat vraagt vooral om integrale en samenhangende, flexibele antwoorden, om het wegnemen van belemmeringen en multidisciplinair organiseren. Laten we vooral meer mogelijk maken in plaats van uit handen nemen. Niet vóór mensen werken, maar

Wat is Community Care?

Bij Community Care worden mantelzorgers, buren en familieleden actief betrokken in de zorg voor de ouderen, ondersteund door een leefcoach. Cliënten met dementie kunnen zo langer thuis blijven wonen, houden langer de regie over hun leven en ervaren een betere kwaliteit van leven. Het Community Care project is mogelijk gemaakt dankzij de samenwerking tussen VGZ, gemeente Dongen en Maria-oord. Uniek voor Nederland is de afspraak dat de leefcoach domeinoverstijgend mag werken én indiceren. Dit in het kader van een pilot binnen het programma 'Waardigheid en Trots' van VWS.

mét mensen samenwerken. Zorgen voor elkaar is soms kleine dingen regelen en soms is het eenvoudigweg wat meer loslaten, de ander de ruimte geven om zelf te bepalen.”

Kwaliteit van leven

“Als je echt in gesprek gaat met ouderen en zij eerlijk en kwetsbaar durven te zijn, dan ontdek je dat ze het liefst zo lang mogelijk thuis willen wonen. Ze willen zelf nadenken en eigen keuzes maken. Hoe goedbedoeld ook, soms signaleren familieleden een terugval bij hun vader en concluderen ze dat het beter is dat hij naar een verpleeghuis gaat. Maar dat betekent nog niet dat het meteen zover hoeft komen. Vaak is die vraag om een opname gebaseerd op angst en gevoelens van onveiligheid bij de familie. Maar bij een opname ervaart de cliënt op zijn beurt vaak meer stress, angst en onzekerheid. Dat heeft directe gevolgen voor de gezondheid en de kwaliteit van leven. Ik pleit er daarom voor om eerst de tijd te nemen voor een goed gesprek om erachter te komen wat er nog wél mogelijk is.”

Samen verantwoordelijkheid nemen

“De Community Care aanpak richt zich op het faciliteren van thuisnabije ondersteuning met de zekerheid van professionele hulp op de achtergrond. Hierdoor schuiven we de periode tot opname in het verpleeghuis vooruit.

De belangrijkste factor binnen Community Care is de leefcoach. Zij is niet alleen een vraagbaak voor de oudere, maar ook een aanspreekpunt voor familieleden en naasten. Daarnaast heeft zij een doorzettingsmacht over de domeinen van Wmo, Zvw en Wlz heen. Daarmee worden doorlooptijden verkort en is er geen akkoord meer nodig op de gemaakte afspraken. De kern van Community Care is wederkerigheid. Wat kan iemand zelf regelen en wat wil iemand laten regelen? Hoe spelen naasten daarin een rol? Zinnige zorg bieden en direct oplossingen aandragen als dat nodig is. Dat levert rust en vertrouwen voor alle betrokkenen op. De leefcoach gaat het gesprek aan vanuit een paar centrale vragen. Welke drie dingen moeten er volgens u geregeld worden om zo lang mogelijk thuis te blijven? Hoe kunnen we dit liefdevol, reëel, betaalbaar en haalbaar regelen? Zou ik het zo ook voor mijn moeder en mijn oma doen?”

de Wlz-wetgeving is ter overweging voorgelegd.”

Blijve cliënten, blijve medewerkers

“Domeinoverstijgend samenwerken gaat niet vanzelf. Het vraagt tijd en bereidheid om je te verdiepen in elkaars werelden en om een cultuur te veranderen. Het vraagt ook om kennisontwikkeling en -uitwisseling. Het rendement is echter meer dan de moeite waard. Het heeft niet alleen een positief effect op de kwaliteit van leven van cliënten en hun naasten. Het heeft ook geleid tot een nog sterkere verbinding en trots bij medewerkers. Medewerkers zijn getraind in het creëren van veiligheid en vertrouwdheid voor cliënten en dragen zo ieder gelijkwaardig bij aan de gezamenlijke missie. We hadden al tevreden medewerkers, maar ik denk dat we nu wel mogen spreken van super betrokken medewerkers. Ze voelen zich gesteund, ervaren werkgeluk en helpen elkaar om de beste oplossing

‘Wat mij betreft zetten we in op échte transitie van de zorg en niet op optimaliseren van het bestaande systeem’

Meer kwaliteit en minder kosten

“Niet onbelangrijke voordelen van Community Care zijn verbetering van kwaliteit, kostenbesparing en uitstel van verpleeghuiszorg. Wetenschappelijk onderzoek door onderzoeksbureau Significant (in opdracht van VWS) toont dit aan. Cliënten benaderen we als één groep, ongeacht of ze cliënten zijn vanuit Zvw, Wmo of Wlz. Met een lichte stijging van Wmo- en Zvw-kosten zien we na een verevening nog steeds een substantiële besparing in Wlz-kosten. In onze pilot bedraagt de gemiddelde besparing 38.000 euro per persoon en een gemiddeld uitstel van de verpleeghuisopname met 8 maanden. De uitkomsten van dit onderzoek zijn door VWS aangeboden aan de Tweede Kamer. Een voorstel om deze werkwijze mogelijk te maken in

gen voor de cliënt te verwezenlijken. De cultuur die we bij Maria-oord hebben gecreëerd, wordt ook op de arbeidsmarkt opgemerkt. En dat is ook in tijden van personeelstekorten een zeer welkom voordeel.”

Albert Vlemmix heeft een lange staat van dienst in de zorg. Hij startte zijn carrière als verpleegkundige met tal van specialisaties. De laatste dertig jaar was hij actief in managementfuncties binnen organisaties en het bedrijfsleven, altijd in relatie tot de gezondheidszorg. Daarnaast was hij jarenlang trainer bij ISBW/NCOI voor meerdere bedrijfskundige opleidingen.